

RESİM VE HEYKEL (2)

(...dünden devam)

Şunu da iyi bilmek lâzımdır ki Kur'ân, putperestliği ve ona varan yolları yasaklamakta, fakat sanatı övmekte ve teşvik etmektedir. Şimdi birer Peygamber olan Dâvûd ve Süleyman'ın sanat hakkındaki tutumlarını anlatan şu âyetleri düşünelim:

10- Andolsun, Dâvûd'a tarafımızdan bir üstünlük verdik: "Ey dağlar, onunla beraber tesbîh edin. Ve ey kuşlar (siz de onun tesbîhine katılın)!" (dedik) ve ona demiri yumuşattık: 11- "Geniş zırhlar yap, dokumasını ölçülü yap ve (hepiniz) iyi işler yapın. Çünkü ben yaptıklarınızı görmekteyim." diye (vahyettik). 12- Süleymân'a da, sabah gidişi bir ay(lık mesafe), akşam dönüşü bir ay(lık mesafe) olan rüzgârı boyun eğdirdik ve onun için katran (petrol) kaynağını da akıttık. Rabbi'nin izniyle cinlerin bir kısmı, onun önünde çalışırdı. Onlardan kim buyruğumuzdan sapsa, ona alevli azâbı tattırırdık. 13- Ona dilediği gibi kaleler, heykeller, havuzlar kadar (geniş) leğenler, sabit kazanlar yaparlardı. "Ey Dâvûd âilesi, şükredin!" kullarımdan şükreden azdır. (Sebe': 58/10-13)

Sebe': 58/10-13. âyetlerde Allah teâlâ'nın, Dâvûd'a ve Süleyman'a lutfettiği ni'metler sayılıyor: Dâvûd'a öyle güzel bir ses vermişti ki o, tesbîh ettiği, İlâhî okuduğu zaman sesi dağlarda yankılanır; kuşlar onun sesine katılırdı. Allah, dağlara ve kuşlara "Onunla beraber tesbîh edin, onun sesini yankılayın!" diye emre-derdi. Burada Allah'ın dağlara emrinin, bir doğal yasasını, Dâvûd'un yanık sesinin dağlardaki ve kuşlardaki etkisini gösterdiği kanısında-yız. Yani dağlar onun sesiyle yankılanır, kuşlar onun sesiyle coşup ötmeğe başlar, kendi dilleriyle Allah'ı tesbîh ederlerdi. Nitekim yanık seslere seher vakti bülbüllerin katıldığını çok duymuşuzdur

Allah Dâvûd'a demiri yumuşatmış, demiri işleme sanatını bahşetmiş; demiri işleyip ondan bedenini örtüp koruyan zırhlar yapma yeteneğini vermişti.

Burada bizim asıl üzerinde durmak istediğimiz husus, âyet-lerde teknolojinin ve güzel sanatların özendirilmiş olmasıdır. Kur'ân'ın peygamberler arasında saydığı Hz. Süleyman'ın emrinde çalışanlar, ona mihrâblar ve timsaller yapmışlardır. Mihrâb, büyük, anıt eser türünden ma'beddir. Timsâl de heykel demektir. Birincisi mi'mârînin, ikincisi heykeltıraşlığın konusudur.

Emrinde çalış-tır-dıklarına mi'mârî eserler ve heykeller yaptırdığına göre, demek ki hem peygamber, hem de cihangir bir padişah olarak nitelenen Sü-leyman, güzel sanatlara önem vermiş, mi'mârî eserler ve eserlerin görkemini artıracak heykeller yaptırmıştır. Kur'ân, Süleyman'ın bu tutumunu özendirici bir üslup içerisinde anlattığına göre demek ki san'at olmak kaydıyla heykeltıraşlık ve heykel yapmak yasak değil, tersine güzel bir şeydir. Kur'ân'ın bu özendirici ve övücü ifadesine rağmen resim ve heykel yasağı hakkındaki hadîs rivayetlerinin, Pey-gamber'in sözü olması kuşku götürür. Herhalde bunlar, canlı resim ve heykel yapmayı put sayan Tevrât ifadelerinden esinlenerek üretil-miştir.

(devamı yarın..)